

Érték és élmény

Minőségfejlesztés a Barátság Kulturális Központban

Százhalombatta Budapesttől 27 kilométerre délnyugati irányban, a Duna nyugati (azaz jobb) partján, a „Mezőföld csücskében” található. A Benta (Bara)-patak itt folyik a Dunába. Első nyomtatott térképi ábrázolása Lázár deák térképe 1528-ból, ahol a latin Centum colles alakban szerepel. Százhalombatta környéke a bronzkor óta lakott, melynek bizonyítéka a régészek által feltárt bronzkori falu maradványa, mintegy 4000 évvel ezelőtről. Az i. e. 1300 körül a halomsíros kultúra, az i. e. 12. században az urnamezős kultúra népe lakott a mai Százhalombatta területén. Az i. e. 7-6. században a vaskori hallstatti kultúra népe telepedett itt le. Ezen nép nevét sem ismerjük. Az ő emléküik az előkelők több mint 122 halomsírja. A sírmező egy részén, 6 hektárnyi területen ma a Régészeti Park terül el. A nép földsáncot is épített települése védelmére (Földvár lelőhely, a korábbi bronzkori településsel azonos helyen). Az i. e. 4. századtól kelták telepedtek meg a területen, emléküik a földvárakban fellelt mészkö fej, amely ritka nagyszobrászati alkotásuk.

A római korban Matrica (ejtsd *Mátrika*) néven katonai tábor volt a város területén, amely a Duna

partján húzódó határt, a limest védte. A hunok emléke volt egy, a régészek által feltárt sír Dunafüreden. Az avarok emlékét 1975-ig, a több száz sírt tartalmazó lovastemetőjük őrizte, sajnálatos módon annak jelentős része elpusztult a finomító építésénél, mivel a régészeket csak nagy késéssel értesítették. A területen a honfoglaló magyarok is megtelepedtek.

A Batta név először 1318-ban fordul elő oklevélben. A másik falu, Százhalom templomát 1450-ben, plébánosát 1468-ban említi oklevél. A török korban a helyi népesség megfogyatkozott. A 19.

század elejéig a falu neve Százhalom, Batta a mellette fekvő puszta. Lakosainak száma 1720-ban 162-168 volt. A faluban szerb és magyar nemzetiség élt. A 20. század második felében nagy arányban iparosodott a település a Barátság kőolajvezeték végpontján épült Dunai Olajfinomító és a melléktermékeit hasznosító Dunamenti Erőmű révén, melynek dolgozói számára új városrész épült. 1970. április 1-jén Százhalombatta városi rangot kapott, lakóinak száma ebben az évben 7742 főre gyarapodott. A népesség napjainkban megközelíti a húszezer főt.

Kolumbia táncosai a százhalombattai Summerfest-en 2016-ban

Csoportkép a százhalombattai Barátság Kulturális Központ munkatársairól, 2020

A város közművelődésének alappilléreit Zenálkó Etel falusi tanítónő tette le, aki a húszas-harmincas években tanítónőként dolgozott a faluban. A kornak megfelelően nem csak oktatót, hanem nevelőt, és közösséget is épített. Létrehozta a falusi színjátszó kört, amely először Tóth Ede: A falu rossza című színművét mutatta be. Életre hívta a Katolikus Leányegyletet, a Katolikus Legényegyletet. Vezetésével egyre több színművet mutattak be, és mert az alkotó közösségek száma is nőtt (Varróegylet, Olvasókör) a lakosokban megfogalmazódott az igény egy közösségi ház megépítésére, amely közösségi összefogásból, téglajegyekből meg is valósult. Ez a közösségi ház a mai napig áll az Óvárosban. Zenálkó Etel valójában a mai város közművelődését alapozta meg. Mérföldkő volt 1984-ben a Barátság Művelődési Központ és Könyvtár átadása, hiszen előtte a két nagy ipari óriás, a Dunamenti Hőerőmű Vállalat (DHV) és a Dunai Kőolajipari Vállalat (DKV) egymástól független munkás művelődési házakat üzemeltetett. A két ház egyesítéséből jött létre az új, korszerű intézmény, amely tipikus intézménye volt az akkori szocialista ifjú városoknak. A nyolcvanas években – a többek között Beke Pál, Balipap

Ferenc, Takács Péter (százhalombattai igazgató) nevével fémjelzett – nyitott ház mozgalom határozta meg a művelődési ház működését. Ebben az időszakban izgalmas amatőr művészeti élet folyt a városban: énekkarok, képzőművészeti alkotó műhelyek, színjátszókör, rock együttesek és természetesen táncegyüttesek gazdagították a palettát. A Forrás Néptáncegyüttes megalapítása 1985-ben nem várt fordulatot jelentett, amely az iparvárosi lakótelepi környezetben addig szinte elképzelhetetlen volt.

A battai városvezetés, és az akkori igazgató, Takács Péter azonban mindig nyitott volt az új kezdeményezésekre, így bár az elképzelés többeket megmosolyogtatott, mégis utat kapott. Ennek meg is lett az eredménye: az egyik országos szinten is legnagyobb és legerősebb néptáncegyüttessel (Forrás Néptáncegyüttes), valamint a világon egyedülálló nemzetközi folklorfesztivállal (Summerfest) gazdagodott a város. Az együttest és a fesztivált működtető Magyarok Öröksége Alapítvány gyakorlatilag mint egy oldalági közművelődési „intézmény” működött, magára vállalva a népművészettel kapcsolatos művészeti alkotómunkát és a közművelődési tevékenységet is, hiszen fesztiválokat, színházi elő-

adásokat, versenyeket, kiállításokat is szervezett az UNESCO szellemi kulturális örökség programjának elvei mentén. Jómagam ebben az időben, 1989-től egészen 2001-ig a Barátság Művelődési Központ szervezője voltam, miközben megalapítottam a Magyarok Öröksége Alapítványt, vezettem a Forrást és életre hívtam a Summerfestet. 2001-től az alapítványban dolgoztam főállásban, szoros együttműködésben a művelődési központtal, hiszen az alapítvány itt székel. Mindezen előzmények után 2010-ben lettem a Barátság Kulturális Központ igazgatója. Figyelemmel az addigra felhalmozódott hazai és nemzetközi tapasztalataimra, amelyeket akár itthon, akár külföldön a kulturális intézmények alapos megtekintésével gyűjtöttem össze, valamint a szervezeti management és szervezetejlesztés iránti – és azóta is lázban tartó – érdeklődésemre, természetesen az intézmény átalakításába fogtam. A márka- és a brandépítés mindig is izgatott, nem idegen számomra a „kultúra, mint árucikk”, amelyet tudományos ismeretekkel, módszerekkel lehet tudatosan „értékesíteni” elvet ma is vallom. Természetesen mindezt a megfelelő keretek között és célokkal, hiszen a kulturális élet egy város szellemiségének, viselkedéskultúrájának letéteményese: óriási felelősség. Fontos volt azonnal kitalálni a tevékenységet kifejező szlogent, amely ma is érvényes: Érték és élmény!

Ezzel egyidőben, kezdeményezésemre, a művelődési központ elnevezésből kulturális központ elnevezést kapott az intézmény. Innentől kezdve beindult a láncreakció: új arculat – panton kódal szabályozott színvilág, betűtípus, nyomdai megjelenés rendje –, amelyeket az arculati kézikönyvben szabályoztunk. Bevezetésre került az egyenruha, a telefonfelvételtkor kötelező megszólalási rend, az egyes események, ren-

dezevnyek lebonyolítási rendje, az intézményi események kezdését jelző szignál, a nézőtéri hostessek rendje, dresszkódja. Elkészült a nyomvonalkövetés, amely az intézmény valamennyi folyamatát rendszerbe foglalta. Bevezettük a „tapasztalati kézikönyvet”, amelyben minden esemény, rendezvény után azonnal leírjuk a tapasztalatokat „megtartandó, elfelejtős vagy fejlesztendő” címszavak alá. A következő évben, ugyanezen esemény szervezésének első lépése a tapasztalati kézikönyv elolvasása, így az egyes rendezvények minőségbiztosítási folyamata adott. Nagyon fontos a dolgozók megjelenése, hiszen az épületünkre az van kiírva, hogy kulturális – tehát nem szabadidő központ! Ennek megfelelően ez határozza meg munkánkat minden területen és minden pillanatban, hiszen kultúrát közvetítünk. Éppen ezért külön dresszkód szabályozza a dolgozók öltözködését – évszaknak megfelelően – a szabadtéri rendezvényen, városi ünnepeken, színházi előadásokon, televíziós interjúk alkalmával. A közönségnek tudnia kell, kik a szervezők, kihez fordulhatnak kérdéseikkel. Mindezen folyamatok következtében a kulturális központ „láthatóvá” és egyedivé, senkivel sem összekeverhetővé vált az emberek számára. A közönséggel történő kapcsolatteremtés, a kommunikáció, a folyamatos elégedettségmérés mindennapos folyamattá átalakult. Napjainkban Százhalombattán a kulturális központ almazöld-sötétkék színű. Az almazöld sálás munkatársakat a bolt pénztárában előreengedik, mert tudják: rendezvény van, és neki dolga van. Mindez összességében nem más, mint a minőségbiztosítás, amelyet a nagy cégek mintájára Credo formájában is rögzítettünk, ami kifüggesztésre került minden teremben, irodában és mindenhol, ahol a dolgozók vagy a közönség megfordul.

A Credo hivatkozási alap, egyben a munkatársak számára a munkahelyi vagy a hivatásidentitás alapja, maga a szakmai önazonosság: tudniuk kell, miért vannak itt, mi a közös cél, mit kell önmaguktól elvárniuk. A minőségbiztosítás elkötelezett híve vagyok, ebben hiszek, hiszen ezáltal lehet hosszú távon biztosítani egy kulturális intézmény láthatóságát, hosszú távú magas minőséget biztosító tevékenységét.

Munkatársaink eleinte furcsán nézték ezt a folyamatot, mára azt kell mondjam, hogy magától működik: a dolgozók megértették a lényegét és a nagyközönség, valamint a partnerek elismerő szavai miatt kifejezetten büszkék, hogy itt dolgozhatnak. A fenntartó eleinte távolról szemlélte a folyamatot, várakozó volt az álláspontja, azonban a lakossági megelégedés, tetszésnyilvánítás meggyőzött mindenkit. A BKK hatósugara megnőtt: a nyújtott minőség miatt Pécsről, Szekszárdról, Budapest XI., illetve XXII. kerületéből, országos körből járnak hozzánk színházba, fesztiválra. (Minek menjenek Budapestre, ha itt ugyanazt látják, és nem kell a délutáni csúcsban Budapestre autózni, ahol nincs parkoló). A megbízható márka, a jól felépített brand, az állandó minőség a legfőbb vonzerő. A fejlesztés folyamatos, hiszen a változáskezelés a management fontos része, alappillére. Az elnyert minősítés nemcsak egy adott folyamat vége volt, hanem egy új kezdet, hiszen mindig változik valami, vagy mindig van, amit jobban lehet végezni. Ez a „minden nap egy kicsit jobban” szemlélet napi gyakorlattá nőtte ki magát. A továbbfejlesztés és a szakmai világnézet bővítése

Szigetvári József és Vezér Mihály polgármester 2013 januárjában a Minősített Közművelődési Intézmény Cím átvételét követően

fontos része életünknek, a belső továbbképzést magunknak tartjuk. A Díj-pályázat benyújtása egyelőre várat magára. Az ehhez szükséges belső fejlesztések folyamatosak, megítélesem szerint megfelelnek a Díj szakmai és tartalmi elvárásainak. Meg kell azonban mondanom, hogy mi egy húszeszes kisváros intézményeként megítélesem és a tapasztalatok alapján labdába sem rúgunk a megyei központokkal, agorákkal szemben. Szerencsés lenne – ezt korábban is javasoltam –, ha lenne díj a piciknek-kicsiknek, és lenne díj a nagyoknak, ugyanis a kettő lehetőségeiben nem ugyanaz. Addig is úgy teszünk, mintha Díjra pályáznánk: a mindennapokban minden odafigyelésünkkel, munkánkkal igyekszünk megfelelni a díj alapvetéseinek úgy, hogy egyelőre a legnagyobb díj az, amit a közönség, a partnerek és a fenntartó ad számunkra, elismerve erőfeszítéseinket.

SZIGETVÁRI JÓZSEF a százhalombattai Barátság Kulturális Központ igazgatója, a Magyarok Öröksége Alapítvány, a Forrás Néptáncegyüttes és a Summerfest Nemzetközi Folklorfesztivál alapító igazgatója, a Magyar Fesztivál Szövetség elnökségi tagja, a Folklorfesztiválok Magyarországi Szövetsége CIOFF Hungary alelnöke, a CIOFF Magyarország nemzeti képviselője, Lukács Móric-, valamint Bonus Bona a Nemzet Tehetségeiért díjas, a Magyar Kultúra Lovagja.